

pátek, 10. duben 2015

Sedmý ročník MusicOlomouc netroškaří, v dubnu nabídne šest premiér

Napsal(a) [Redakce](#)

Prague Modern *foto: archiv PM*

Univerzita Palackého v Olomouci a spolek **MusicOlomouc** pořádají ve dnech 20. až 29. dubna 2015 sedmý ročník mezinárodního festivalu soudobé hudby MusicOlomouc 2015. Dramaturgie nabídne kromě několika vystoupení českých či zahraničních ansámblů také

klavírní recitál. Na sedmi koncertech zazní přes čtyřicet soudobých skladeb, z toho šest ve světové premiéře. Program doplní dvě přednášky skladatelů (Gerald Resch – Rakousko a Markéta Dvořáková – ČR). Všechny koncerty i přednášky se konají v prostorách Uměleckého centra Univerzity Palackého v Olomouci.

Festival bude zahájen klavírním recitálem olomouckého klavíristy a skladatele **Marka Keprta**, obohaceným o světelnou projekci. Na něm dojde ke konfrontaci soudobé francouzské, převážně spektrálně zacílené, klavírní tvorby se současnou tvorbou středoevropskou. Koncert dua **Zlámal & Cremaschi** s názvem *Initial music* je zaměřen na exploraci nových zvukových možností klarinetu, basklarinetu, saxofonu a kontrabasu ve světově premiérováných skladbách Michala Nejtky, Petera Grahama a Pavla Zlámala. Program doplní art improvizace obou interpretů.

V současnosti vysoce oceňovaný soubor nové hudby **Prague Modern** společně se sopranistkou **Irenou Troupovou** uvedou program složený z děl Petera Koeszeghyho, Iannise Xenakise, Györgye Kurtága, a také melodramatickou kompozici Jiřího Kadeřábka *Milena*. V druhé půli večera dojde na netradiční využití prostoru a tmy ve *Smyčcovém kvartetu* č.

5 Georga Friedricha Haase. Následovat bude první olomoucké provedení proslulé skladby Luigiho Nona *La lontananza nostalgica utopica futura* - spojení sólových houslí a elektroniky v podání **Davidy Danela** a **Jany Trojana**. **ISHA trio** seznámí olomoucké publikum zejména se současnou brněnskou tvorbou, doplněnou o již ověřené hodnoty evropské avantgardy.

Vrcholem celého festivalu bude vystoupení předního rakouského ansámblu pro novou hudbu **Österreichisches Ensemble für Neue Musik**, který nabídne to nejlepší ze současné německé a rakouské tvorby (např. trio Helmuta Lachenmanna *Allegro sostenuto*). Soubor vystupuje v různých sestavách od jednoho do patnácti hráčů. V Olomouci se představí v komornější čtyřčlenné sestavě: klarinet, housle, violoncello a klavír.

MusicOlomouc je festival polystylový a polyžánrový, otevřený širokému spektru soudobé hudby. Pomezí sféry artificiální hudby, minimalismu a free jazzu představí koncert ansámblu **SWOMP** v programu s autorskou tvorbou Michala Wróblewského.

úterý, 21. duben 2015

Spektrální i spektakulární zahájení sedmého ročníku MusicOlomouc 2015

Napsal(a) **Martin Kudla**

MusicOlomouc *foto: Anna Kloudová*

Zahajovací koncert již sedmého ročníku mezinárodního festivalu soudobé hudby MusicOlomouc se odehrál v pondělí 20. dubna v prostorách jezuitského konviktu, konkrétně v jedné z jeho nejkrásnějších prostor - v kapli Božího Těla. Krátce po 19. hodině vystoupil a pronesl pár slov nový ředitel a dramaturg festivalu **Marek Kepřt**, který kromě zahájení letošního ročníku, poděkoval i dosavadnímu vedoucímu festivalu profesoru Janu Vičarovi a

symbolicky tak převzal záštitu nad dalšími ročníky, které se jak podotkl Vičar, pravděpodobně ponесou v avantgardnějším duchu. Kromě této oficiální role však Keprt vystupoval hlavně v roli interpreta.

Plně obsazený sál se mohl kromě freskami bohatě zdobené kaple nechat oslňovat světelným designem, který skvěle propojil audio-vizuální dojem a navodil tak vhodnou atmosféru.

Repertoár klavírního recitálu byl sestaven ze skladeb posledních tří desetiletí světových i domácích osobností a zahrnoval i dvě premiéry. (program je dostupný na stránkách festivalu www.musicolomouc.cz)

MusicOlomouc *foto: Anna Kloudová*

Jako první zazněla skladba francouzského představitele spektrální hudby Tristana Muraila (*1947 Francie, USA) *Cloches d'adieu, et un sourire* (Zvony rozloučení a úsměv..., 1992). Tento odkaz na tvorbu svého učitele Oliviera Messiaena byl interpretován procítěně a naléhavost některých motivů vybízela posluchače k meditaci. Na světovou scénu navázala domácí premiéra *Mikropříběhy pro klavír* (2015) Markéty Dvořákové (*1977), která se koncertu osobně zúčastnila. Mezinárodní charakter festivalu potvrdila skladba japonského skladatele Toru Takemitsu (1930-1996, Japonsko), který je znám nejen spoluprací s Johnem Cagem, ale i tvorbou filmové hudby. Zazněla jeho skladba *Les yeux clos II* (Zavřené oči II, 1988). Příznačná „bezčasovost a vzdušnost“ Takamitsova díla byla v interpretaci velmi dobře vystižena. První polovinu večera uzavřela hudba Oliviera Messiaena (1908-1992). Zazněly tři části z díla *Petites esquisses d'oiseaux* (Malé črty ptáků I-III, 1985). Skladby odrážejí Messiaenovu zálibu v ptácích a i přes jejich náročnost byly provedeny precizně.

Po krátké přestávce byla uvedena skladba *Ambre nous resterons* (2007), která vznikla pod vlivem tvorby Francoise Couperina. Na jejímž základě autor posledně jmenovaného kusu Gérard Pesson (*1958, Francie) staví a rozvíjí svou kompozici. Název je anagramem právě jednoho Couperinova díla. Výrazně uplatňovány zde byly metoda stříhu, koláže, mikro motivy a velké dynamické kontrasty. Projekce podkreslovala hudbu neonovými odstíny modré a fialové. U další skladby se prolnul světelný ambient v zelenou a růžovou. Zazněla hudba v sále přítomného Geralda Resche (*1975, Rakousko) *Phantasie über Dreiklänge* (Fantazie na kvintakordy, 1998-2000). Skladba byla typická opět meditativním charakterem a důrazem na ténbr, přičemž kompoziční základ skladby tvoří 220 kvintakordů. Závěr večera a pro mnohé i vrchol koncertu tvořily dvě Keprtovy autorské skladby. Ztotožnění rolí autor-interpret se v tomto případě velice zdařilo a skladby tak nabyly velmi osobitého a originálního charakteru, což se v kontextu ostatních kompozic jasně projevilo. Večer uzavřela díla *V punčošná chvění v Rosnivé šálodbě* (premiéra, 2015) a *Květ vyškeblovaní se zhmotňuje na sněhu* (2006, přepracované 2015).

Marek Keprt *foto: Anna Kloudová*

První koncert letošního ročníku splnil svou roli nad očekávání. Návštěvnická účast byla hojná, světelný background umocnil atmosféru a podpořil hluboký prožitek z každé skladby. Po interpretační stránce bych vyzdvihl zejména výbornou práci s dynamikou a pedálem, přičemž když bylo zapotřebí, každý tón byl vybroušený do detailu a publikum odměnilo Keprtův výkon trojnásobným potleskem.

středa, 22. duben 2015

SWOMP – minimalistické jazzování na MusicOlomouc 2015

Napsal(a) **Jan Košulič**

SWOMP *foto: MusicOlomouc*

Dne 21. 4. 2015 vystoupila v Olomouci v divadle K3 v budově jezuitského Konviktu kapela **SWOMP**. Koncert byl součástí 7. ročníku mezinárodního festivalu soudobé hudby MusicOlomouc. Název kapely tvoří první písmena jejích členů. Duchovními otci projektu jsou saxofonista **Michal Wróblewski** a trumpetista **Jan Přibil**. Sestavu dále doplňují kontrabasista **Vladimír Micenko**, bubeník **Kamil Slezák** a hráč na marimbu **Martin Opršál**. Již obsazení souboru předjímá mimořádný hudební zážitek. Všichni zmínění hudebníci jsou totiž nejen špičkovými instrumentalisty, ale také výraznými osobnostmi české hudební scény. Wróblewského a Micenka můžeme znát například z kapely E Converso, která v loňském roce vydala kritikou dobře přijaté album *Konspirační melodie*, Přibila jako leadera vlastního

jazzového kvinteta či člena bigbandu Concept Art Orchestra, kapely Dust In The Groove a řady dalších. Oprášal se věnuje především interpretaci soudobé hudby pro marimbu. Slezák patří mezi vyhledávané jazzové bubeníky, spolupracuje s Big Bandem Gustava Broma, triem Roberta Balzara či kapelou Druhá tráva.

Autorem hudby SWOMPu je Wróblewski. V komponovaných částech svých skladeb dobře využívá barevné možnosti poněkud nezvyklého složení kapely. Název závěrečné skladby a zároveň podtitul koncertu – Difference and Repetition - SWOMP trefně charakterizuje. Spíše táhlá témata hraná trubkou a saxofonem doplňují často repetitivní motivy marimby. Micenko při hře na kontrabas střídá arco i pizzicato, místy se pouští do groovů silně kontrastujících s volnějšími plochami. Slezákovi je bicí souprava paletou barev, které organicky spojuje s okolním hudebním děním ať už komponovaným či improvizovaným.

Vladimír Micenko *foto: MusicOlomouc*

Inspirací první skladby koncertu *Dreaming* byl Wroblewskému poslední sen před probuzením, kterým začíná nový den. V následující nostalgické *Drops* SWOMP užívá široké spektrum různých možností hry na jednotlivé nástroje – od rozeznívání kamenů marimby pomocí smyčce přes neznělé foukání do dechových nástrojů až k saxofonovým multifonikám.

U *Cockoo's Nest* autor v programu zmiňuje jistou schizofreničnost a vliv dojmů z Formanova filmu *Přelet nad kukaččím hnízdem*. Schizofrenii nacházíme třeba v rozvolněných sólech saxofonu a trubky znějících nad komponovanou repetitivní marimbou a kontrabasem či v postupném „rozpadu“ tématu trubky a saxofonu směrem k úplné disharmonii. První polovinu koncertu doplnily ještě skladby *Infantile* a *Anima*. První jmenovaná má odkazovat na dětskou jednoduchost a upřímnost, vtisknutou jak do úvodního marimbového motivu, procházejícího dále celou skladbou, tak do nápaditého Přibilova sóla.

Ve druhé polovině koncertu zazněly skladby *Chalupa na konci tunelu*, *Plateaux*, *Schultz Gate*, *Difference and Repetition* a jeden zcela volně improvizovaný kus. Premiéru *Schultz Gate* věnoval Wróblewski ubytovně v Norsku, kde momentálně žije. Ostatní tři komponované skladby mohli posluchači (spolu s *Animou* z první poloviny) znát z nahrávek, které kapela natočila v loňském roce. V podání SWOMP je však každé provedení zcela originální i v případě komponovaných skladeb. Závěrečnou improvizaci hudebníci vystavěli především na různých tichých zvukových efektech. Úvod improvizace také okořenil extrémně podladěný Micenkův kontrabas.

Koncert SWOMP dokonale zapadl do inspirativních podkrovních prostor starobylého Konviktu. Je velká škoda, že se tato kapela nevydává na koncertní pódia mnohem častěji. V rámci dramaturgie festivalu tento v pořadí druhý koncert vytvořil zajímavý spojovací most mezi prvním klavírním koncertem z děl českých i světových avantgardních autorů (Murail, Dvořáková či Keprt) a koncertem Pavla Zlámala a George Cremaschiho, který následuje ve středu 22. 4. ve 21:00 v Atriu Konviktu.

čtvrtek, 23. duben 2015

MusicOlomouc nabírá na obrátkách

Napsal(a) **Tomáš Koutný**

George Cremaschi a Pavel Zlámal *foto: Anna Kloudová*

Multižánrový a polystylový festival soudobé hudby MusicOlomouc pokračuje ve zběsilém tempu, což ostatně dokládá v pořadí již třetí koncert realizovaný v rámci tohoto podniku ve středu 22. dubna 2015. Rozhodnutí organizátorů situovat tuto produkci do Atria Jezuitského konviktu se ukázalo jako velmi příhodné, a početné publikum tak mělo v tomto akusticky značně příznivém prostoru možnost zachytit i ty nejjemnější zvukové nuance. V pozici interpretů se tentokrát představil klarinetista a absolvent JAMU v Brně **Pavel**

Zlámál společně s kontrabasistou, newyorským rodákem **Georgem Cremaschim**. Pořad sestával ze čtyř kompozic, z nichž hned tři zazněly v premiéře.

Úvodní energickou skladbu *Tasted Thoughts* pro sólový klarinet věnoval její autor **Michal Nejtek** přímo Pavlu Zlámálovi; charismatický interpret pak nenechal nikoho na pochybách, že ovládá svůj nástroj naprosto dokonale. To ostatně prokázal nejen svojí brilantní technickou zdatností a neobyčejnou tónovou kvalitou, ale také citem pohrávat si s řadou alikvotních tónů i mikrointervalů a schopností dosáhnout až extrémních dynamických kontrastů.

Pavel Zlámál foto: Anna Kloudová

V následujícím pořadu se Zlámal obecenstvu představil v dvojroli skladatele–interpreta. Provedl totiž výběr ze svého *Way of Consideration*, tedy cyklu drobnějších skladeb, jehož jednotlivé části jsou zkomponovány buď pro sólový klarinet, případně basklarinet či saxofon. Dílčí úseky, odkazující na autorův subjektivní způsob nazírání na některé specifické jevy, využívají nepřeberného spektra barevných odstínů a z hlediska technických možností jednotlivých nástrojů mnohdy zachází až do nejzazších extrémů. Za zmínku stojí především třívětá část s názvem *Head Opener*. Tato silně psychedelická pasáž postupně posluchače zavaluje silnou a všudypřítomnou masou neustále hemžících zvuků, které vyvolávají až bizarní niterní představy evokující existenci člověka uprostřed jakési rychle rotující spirály. Zlámalova kompozice, podpořená autorovou brilantní interpretací i jeho schopností cirkulačního dechu, pak nejednou vzbuzovala dojem přítomnosti značně mohutnějšího hudebního tělesa.

Díla uvedená v druhé polovině programu měla převážně improvizací charakter. V podání Pavla Zlámalu, jemuž neméně zdatně sekundoval George Cremaschi, zaznělo nejprve *COAX* pro saxofon a kontrabas **Petera Grahama**. Při vzniku této kompozice inspirovaly skladatele mimořádné improvizací schopnosti obou umělců, a následný způsob provedení pak zjevně uchvátil i přítomného autora. Skutečnost, že Zlámál i Cremaschi jsou skutečně vynikajícími interprety, dokládá i závěrečná art improvizace *Initial Music*, ve které zmíněné duo prostřednictvím bezděčných improvizací a neobyčejné nástrojové technické suverenity zcela potvrdilo vlastní umělecké kvality. Ačkoli oba hudebníci vzájemně spolupracují pouze čtyři roky, jejich přirozená souhra mnohdy vytvářela dojem, jako by společně improvizovali odjakživa.

Další koncert pořádaný v rámci festivalu MusicOlomouc se ve středomoravské metropoli uskuteční v neděli 26. dubna 2015. Zazní skladby Koeszeghyho, Xenakise, Kurtága, Kadeřábka či Haase v podání komorního souboru **Prague Modern** a sopranistky **Ireny Troupové**.

úterý, 28. duben 2015

Prague Modern a Irena Troupová – hudba v čase a prostoru

Napsal(a) **Filip Válek**

Irena Troupová *foto: MO*

V pořadí čtvrtý koncert festivalu MusicOlomouc 2015, který se konal v neděli 26. dubna, byl v mnoha ohledech netradiční. Například již tím, že první část koncertu se odehrávala v Kapli Božího Těla a druhá část po přestávce v prostorách Atria (obojí v budově Uměleckého centra UP). Večerní program tentokrát zajistil vynikající český ansámbl **Prague Modern (David Danel a Roman Hranička – housle, Ondřej Martinovský – viola, Balázs Adorján – violoncello a Ivan Šiler – klavír)**, orientovaný na soudobou hudbu, spolu se zpěvačkou, sopranistkou **Irenou Troupovou**. Dramaturgický plán hudebního večera lze rozdělit do tří po sobě jdoucích částí.

První část doznala oproti původnímu programu, avizovanému ve festivalové brožuře, drobných změn v repertoáru, nicméně si stále zachovala svou logiku. Hned na úvod zazněla skladba Iannise Xenakise (1922–2001) *Mikka* (1971), která je určena pro sólové housle a prověřuje možnosti hry glissando na tento nástroj v podobě krátké, asi pětiminutové jednověté spojitě lineární hry. Interpretace v zadní části hlediště, tedy za zády většiny diváků, se zhostil se vši bravurností David Danel, mj. také umělecký vedoucí hostujícího souboru. Druhá skladba od téhož autora, nesoucí název *Hunem Iduhey* (1996) a prozrazující tak čtením pozpátku svou původní dedikaci, je určena pro housle a violoncello. Jedná se o snad jen tříminutovou miniaturu ve fortissimo dynamice, kde souvislá hra obou hudebníků vzájemně staví do kontrapozice dvouhlasý souzvuk blízkých intervalů a jednohlasou linií. Následoval výběr čtyř částí ze sbírky miniatur pro sólové housle *Signs, Games and Messages* (Znamení, hry a zprávy), jejímž autorem je skladatel György Kurtág (*1926), přičemž např. *Hommage a J. S. B.* obsahovala některé z typických bachovských skokových intervalů nebo *Im Volkston* (Na lidovou notu) zaujala názvuky lidového dvojzpěvu, obojí ovšem v avantgardním pojetí. První část večera uzavřel sedmidílný písňový cyklus pro soprán a housle téhož autora s názvem *S. K. Remembrance Noise*, op. 12 (1975; Hluk vzpomínky). Cyklus, postavený na myšlenkově hlubokých verších Dezső Tandoriho, však nemohl být plně posluchačsky doceněn, protože tištěný program obsahoval pouze přeložené názvy jednotlivých částí opusu, nikoliv však již celé přeložené verše, což bylo škoda. Na druhou stranu byla možnost doslova si „vychutnat“ přednes obou interpretů.

Irena Troupová a Prague Modern foto: MO

Druhá část večera se nesla na vlně příběhu a byla věnována pouze jedné, zato však téměř čtvrt hodinové skladbě s názvem *Milena* (2014) Jiřího Kadeřábka (1978), určené pro ženský hlas a klavírní kvarteto. Základ kompozice tvoří textová složka, založená na životním příběhu Mileny Jesenské, české novinářky, spisovatelky a překladatelky, který se dotýká osudů osobností jako např. Max Brod či Franz Kafka. Mnohá fakta a úryvky jsou čerpány přímo z korespondence či dobových novinových článků. Text, jako stěžejní složka, je pak opatřen hudbou na způsob leitmotivů a celou škálou soudobých hudebně kompozičních prvků (řízené improvizace, mikrointervalika), či dokonce divadelních prvků (voiceband, šepot, mluvené slovo, dupání, pískání aj.). Celková kombinace působila velmi silným dojmem a za přesvědčivý výkon přišel interpretům poděkovat i pan skladatel. Jedinou zřejmou nedokonalostí byl nezřetelný či nedostatečně hlasitý slovní přednes jednotlivých částí příběhu instrumentalisty, u zpěvačky však tento problém nebyl, ba naopak si zaslouží upřímnou pochvalu.

Třetí část večera se po přestávce konala již v Atriu, v prostoru zvukově i prostorově podobného malému, ale vysokému chrámu. Ideální místo pro přednes vrcholného čísla večera – *Smyčcového kvartetu č. 5* (2007) rakouského skladatele Georga Friedricha Haase (*1953). Skladatelova koncepce spočívala především v práci se zvukem v prostoru. Hráči stáli každý v jednom rohu místnosti a publikum sedělo mezi nimi, uspořádáno nepravidelně do přibližného kruhu, uprostřed místnosti. Vše se odehrávalo ve tmě. Skladateli šlo především o prostorové rozdělení homogenního zvuku kvarteta, přičemž spojnice se nacházela právě v publiku. Tím bylo skladateli a následovně interpretům umožněno vyvolat v posluchači např. dojem pohybu zvuku z místa na místo, když např. glissando prvního houslisty přebral houslista v protějším rohu a následovali ho pak i ostatní dva hráči. Přímo osvěžující a nápadité bylo využití mikrointervaliky nebo hry podobných či jen mírně odlišných melodických linií z každého rohu v místnosti zároveň. Dostatečný – až chrámový – dozvuk místnosti pak měl schopnost přivádět některé tyto jevy k dokonalosti, navozující až extatické prožitky. Posluchač obklopený zvukem pak mohl mít pocit, že hudba není vně, ale uvnitř něj a tma kolem už jen mohla podpořit další introspekci či rozjímání.

Nedělní koncert uzavřel první týden a zároveň otevřel druhý týden festivalových večerů, plných excelentních hudebních skladeb současnosti v podání výborných interpretů a neotřelých hudebních zážitků.

středa, 29. duben 2015

Hudba...zvuk, prostor

Napsal(a) **Pavel Kunčar**

David Danel *foto: Anna Kloudová*

Koncertní sál nebo spíše prostor, Atrium olomouckého Konviktu, byl osvětlen jen málo a nepřímě, světlo se rozlévalo pouze od lamp, osvětlujících asi deset notových pultů rozmístěných volně v prostoru. První pohled však upoutalo nezvyklé rozmístění židlí - ty byly uspořádány po celé ploše v malých skupinkách orientovaných všemi směry. Jedinou dominantu prostoru tvořil stůl se zvukovou technikou, ke kterému tradičněji smýšlející posluchači otočili svá sedadla a částečně dali prostoru nežádoucí řád. Ti, kteří tomu pokušení nepodlehli, zjistili, že sedí bokem, co hůře, i čelem k ostatním, vidí ostatním do tváře a oni vidí do tváře jim. Notové pulty byly rozmístěny a orientovány nahodile, stejně tak sedadla. Každý posluchač měl svůj vlastní koncertní prostor a ten se lišil od prostorů ostatních

posluchačů. Jeden ze dvou příchozích umělců se postavil za mixážní pult, druhý, s houslemi, k jednomu z notových pultů. Zvukový mistr měl k dispozici osm reproduktorů postavených pravidelně kolem stěn, houslista asi deset notových pultů. Jeden putuje virtuálně, druhý reálně...

Stejně nahodilé jako uspořádání prostoru bylo i uspořádání skladby. Několik složek nahraných na osmistopém záznamu se různě střídalo spolu, i s houslistovým partem. V tónech - zvucích se však nedařilo najít ani náznak organizace. Na první poslech se part pásu (záznam houslové hry) a houslisty nelišily, po čase posluchač zjistil, že zatímco z pásu zní snad jakési zkoušení či improvizace, houslista záměrně hraje neběžnými technikami smyčce. Tónů se tak ozývalo pomálu.

Jan Trojan *foto: Anna Kloudová*

Skladba *La lontananza nostalgica utopica futura* italského autora Luigiho Nona je vytvořená právě ze záznamů improvizace Gidona Kremera, které jsou rozděleny do osmi stop a reprodukovány v prostoru. Není jasné dáno, kdy je která stopa dominantní, zda mají hrát všechny zároveň, kudy putuje houslista, jaké části partu mají být hrány v daný okamžik, není vlastně dáno skoro nic. Podle slov interpretů se těžko orientuje i v partituře, je psaná jaksi nadčasově, nesleduje linku zleva doprava, z minulosti do budoucnosti. Není lze tedy říci, na kterém místě skladby se nyní nacházíme. Je na interpretech, jakým způsobem skladbu nastudují a reprodukují. Díky rozmístění reproduktorů a putování houslisty by se dalo očekávat, že na sebe budou jak hudebně tak prostorově reagovat. Nabízelo by se, že zvukový mistr bude na houslistu reagovat prostorově (pomocí technických prostředků), houslista na pás zase hudebně, když má možnost si z partu jednotlivá místa vybírat. Tohoto výsledku však na včerejším koncertě nebylo zcela dosaženo. Snad je to tím, že zvukový mistr nemůže mít úplný přehled o tom, co se děje v záznamu, a při zdůraznění určitého kanálu neví, co přesně přijde, snad tím, že u podobného rozmístění vícekanálové reprodukce existuje v podstatě jen jedno ideální poslechové místo.

Dojem z celého večera tak může být popsán slovem nahodilost. Přes veškerou snahu se autorovi recenze nepodařilo vysledovat v produkci jakoukoliv komunikaci mezi dvěma interprety. To však mělo za výsledek vytvoření určitého neznámého světa (společně s nezvyklým uspořádáním prostoru), do kterého byl posluchač vtažen, a bylo na něm, jak s touto zkušeností naloží.

MusicOlomouc jako festival experimentální a avantgardní hudby (domnívám se, že tento přídomek je vhodnější, než slovo soudobý, festival totiž představuje spíše výsek soudobé hudby) má za cíl právě taková díla uvádět. Díky za to! Experimentální hudba slouží k testování a upevňování hranic poslechovosti, hranic poslechu, hranic samotné hudby. Tyto meze se nedají naučit poučkou v knize, každý si je musí otestovat sám na sobě. Nepřijímejme hudbu jen tak, jak je nám předkládána, testujme svoje hranice, diskutujme, poslouchajme. Ať už bude výsledek jakýkoliv.

David Danel – housle

Jan Trojan – zvuková projekce

čtvrtek, 30. duben 2015

Závěr MusicOlomouc ovládly ženy

Napsal(a) **Veronika Nováková**

ISHA trio foto: Anna Kloudová

Předposlední večer olomouckého festivalu patřil vokálně-instrumentálnímu seskupení **ISHA trio**. Trojice žen jemného vzezření ovšem veškeré domněnky o stejně křehkých skladbách vzápětí popřela. Na koncertě, v pořadí již sedmém, zazněly jak laskavé, tak především dramatické ukázky současné soudobé hudby, na kterou se trio ve složení **Sáry Medkové** (klavír), **Lucie Rozsnyó** (soprán) a **Kristiny Vaculové** (flétna) nejvíce zaměřuje. Hudební událost se uskutečnila 28. dubna v prostrách Kaple Božího Těla a její program zahrnoval převážně díla současných českých skladatelů Ivo Medka, Petera Grahama, Sáry Medkové, Petry Machkové a Miloše Orsona Štědrone, která doplnily skladby evropských autorů György Ligetiho, Marie Porten a Roxanny Panufnik.

Spirálu dramatických emocí, v níž se celý večer pohyboval, obstarala úvodní skladba Ivo Medka *Ancient Stories*(2010) neboli Dávné příběhy. Publikum vyslechlo její upravenou verzi pro preparovaný klavír, zpěv a příčnou flétnu. Klavíristka Medková zde předvedla netradiční způsob hry, kdy k rozezvučení strun využívala dřevěné paličky s měkkým zakončením, aby docílila odlišných pronikavějších a drnčivých zvuků. Netradiční nástrojové obsazení přizdobila svým pěveckým projevem sopranistka Rozsnyó, jejíž zpěv nebyl tolik výrazný hlasovým zabarvením jako spíše precizní artikulací a využíval neobvyklé projevy lidského hlasu.

Koncertní repertoár byl sestaven z děl zkomponovaných v posledním dvacetiletí, přičemž všechna byla kratšího rozsahu, a tak vynikly především kontrastní rozdíly mezi jednotlivými čísly. Napětí vystřídalo zklidnění v podobě druhé skladby pro sólovou flétnu *Skrz sen* (2014), kde nejzajímavější element znamenal interpretačně obtížný úsek, v němž melodii odpovídala sólistka svým lidským hlasem. V průběhu večera často užila jemná glissanda evokující vytí nástroje a rovné, hladké plochy kombinovala s občasným forzírováním.

ISHA trio foto: Anna Kloudová

Sólově se představila rovněž pianistka Medková a předvedla jednu z etud maďarského skladatele Ligetiho, které se řadí k základnímu klavírnímu repertoáru 20. století. *Der Zauberlehrling* (1988-1994) s prvky world music byla jednou z melodicky výraznějších, rytmicky stálých i veselých skladeb. Hráčka navíc dokázala udržet po celý její průběh konstatní dynamiku, čímž do popředí uvedla polyrytmiku inspirovanou kmenem Pygmejů a předvedla i nejrozumnější klavírní barvy, neboť se pohybovala v celém rozsahu klaviatury.

Skladba M. Portenové *Seide changierend* (2014) dostala ve druhé polovině večera nový rozměr skrze obohacení instrumentální hry o pohyb a herecký projev. Německá autorka chtěla vyjádřit zdánlivě nesouvisející témata tkalcovské práce a lidské osamělosti, kterou interpretky vyjádřily koordinovanou chůzí středem sálu. Řada pasáží se jevila intonačně velice těžce, například závěrečný disonantní akord, který zazněl do ticha po krátké pomlce.

K závěru koncertu zazněl rozverný třívětý cyklus *Papli Songs* (2014), v němž skladatel Miloš Štědroň parafrázoval dětský jazyk svých dcer. Sopranistka, která dokázala naprosto jemné pianissimo provést i ve vysokých polohách, si v jednotlivých větách pohrávala se slovy *papli, krés a hup*.

Kontrastní spojení posledních dvou skladeb vracelo posluchače zpět na začátek. Po působivých dvojhlasných glissandech sopránů a příčné flétny v *A Wind at Rooks Haven* (1997) následovala více dramatická verze *New Ancient Stories* (2014), která ve spojení s rytmičtější bubnou připomínala rituál pravěkých kultur. Kaplí se nesl lidský smích, pošklebování a jiné druhy skřehotání, což na první poslech znělo jednoduše. Ve skutečnosti však ona specifická práce s hlasem vyžadovala jeho okamžitou pružnost a naprosté zklidnění mysli, aby opakující se zvuky zněly stejně a výsledný dojem působil umělecky.

Celý večer byl intonačně bezchybný i dramaturgicky dobře vystavěný. Z ISHA tria sršela profesionalita, zápal pro věc a přítomní mohli nabýt dojmu, že těleso je řízeno pouze jedním hudebním srdcem. Zmiňovaný český muzikolog Štědroň se při psaní skladby pro ISHA trio vyjádřil, že jej lákalo balancovat na hraně jemnosti a zároveň velké dramatickosti, čímž přesně popsal, co na něm nejvíce zaujme.

pondělí, 4. květen 2015

Skončil sedmý ročník festivalu MusicOlomouc... Bohužel

Napsal(a) **Hana Špundová**

Peter Sigl a Nora Skuta *foto: MO*

Sedmý ročník festivalu MusicOlomouc byl uzavřen 29. 4. koncertem salcburského **Österreichisches Ensemble für Neue Musik**, souboru s čtyřicetiletou tradicí, který má na kontě více než tři sta koncertů soudobé hudby pro jednoho až patnáct hráčů. O neopakovatelný zážitek se postarali: violoncellista a umělecký vedoucí souboru **Peter Sigl**, klarinetista **Theodor Burkali**, houslistka **Ivana Pristašová** a klavíristka **Nora Skuta**.

První polovina večera byla věnována třem skladbám, které vznikly v dvacátém prvním století v dílnách rakouských skladatelů. Přesto se jednalo o díla velmi kontrastní a různorodá. Jako

první zazněla skladba Johannese Maria Stauda *Lagrein* (2008), nesoucí stejný název jako odrůda červeného vína ze severní Itálie. Skladatel v autorském komentáři uvádí, že chtěl napsat kompozici, kterou by vystihovala slova: „Středně tmavá granátová barva s rubínovým nádechem. Bohaté, poměrně výrazné, kořeněné aroma čokolády, květinové imitace (fialky), červené ovoce a sušené švestky. Jemná chuť s intenzivními pachutěmi kůže a dehtu. Tvrdý, suchý a poněkud zemitý závěr.“ Ve skladbě bylo patrné pozvolné houstnutí a zpětné řídnutí faktury, stejně jako mohutnější plochy vycházející z jemnějších tónů. Častá glissanda mohla posluchačům s bujnější fantazií evokovat polykání kvalitního vína.

Ivana Pristašová foto: MO

Poté zahrála Ivana Pristašová skladbu Georga Friedricha Haase *de terrae finne* (na konci *země*, 2001) pro sólové housle – pochmurnější dílo, které přes četné pozvolné či náhlejší zvraty neztrácí svou silnou soudržnost a kontinuitu. Posluchači mohli obdivovat také

vynikající techniku hry houslistky Pristašové. Na závěr první poloviny koncertu jsme slyšeli *schlechtecharakterstucke* pro housle, violoncello a klavír (*špatnécharakterovékusy*, 2009) Bernharda Gandera. Skladba je členěna na několik expresivních a extrémně bouřlivých částí, ve kterých skladatel ztvárnil lidskou hamižnost, závist a chamtivost. Chvillemi se mohlo zdát, že se napětí uvolňuje, avšak záhy se trio rozburácelo zpět do rovin připomínajících výbuchy vzteku.

Nora Skuta, Peter Sigl a Theodor Burkali foto: MO

Po přestávce zazněla rozsáhlá skladba Helmuta Lachenmanna *Allegro sostenuto* (1986–1988) pro klarinet/basklarinet, violoncello a klavír. Skladba může být vnímána jako vyjádření autora vztahu k hudbě minulosti. Netradiční zvuky jsou v Lachenmannově díle vytvářeny tradičními nástroji, které mu umožňují tradici popírat a zároveň z ní úmyslně čerpat. Tyto zvuky se nesly v pomyslných gestech nad tiššími tóny či úplným tichem a postupně se

rozvívají i do různějších částí. Skladba je charakteristická chvílemi, kdy se struny klavíru rozechvívají neslyšným mačkáním kláves s využitím pedálu, čímž vznikají prokomponované ozvěny. Ačkoliv skladba trvala téměř čtyřicet minut, velmi rychle ubíhala a jevila se kratší. Všechny kusy tohoto večera vyzněly v celé své neobyčejnosti zejména díky perfektním výkonům instrumentalistů, kteří interpretačně náročná díla zahráli s profesionální přesností, naprostým přehledem a niterným prožitkem.

Koncert a zároveň celý festival zakončilo přátelské setkání v atriu Uměleckého centra Univerzity Palackého. Tento večer byl extraordinární tečkou za sérií sedmi koncertů, z nichž každý svým vlastním způsobem rozšiřoval obzory nejen novým posluchačům, ale i skalním fanouškům zvukových experimentů. Velká pochvala tímto patří letošním organizátorům a myslím, že budu mluvit za většinu zúčastněných, když napíši: těšíme se na další ročníky.